

De groene weg naar open access

RUG en UMCG streven ernaar om de wetenschappelijke output van hun onderzoekers in open access beschikbaar te maken. Dit wordt ingegeven door het beleid van de Nederlandse overheid en de eisen van diverse onderzoekfinanciers, maar ook door het feit dat het een positief effect heeft op citatiescores en impact.

Het College van Bestuur van de RUG heeft daarom besloten om van wetenschappers te vragen per 1 januari 2017 al hun publicaties in open access beschikbaar te stellen, en wel via de zogeheten groene route. De Universiteitsbibliotheek zal fungeren als uitvoerder van alle noodzakelijke handelingen en ondersteuning.

Goud en groen

Publicatie in open access kan zowel via de gouden route (naar *gold open access*) als de groene route (naar *green open access*) plaatsvinden. De eerste is de bekende 'koninklijke' route, waarbij artikelen via contracten met uitgevers vrij beschikbaar komen in een wetenschappelijk tijdschrift; de meeste wetenschappers die hun artikelen in open access publiceren, kiezen deze route omdat die vertrouwd is en gemakkelijk. Door de uitkomst van de onderhandelingen van de VSNU met de grote uitgevers is het aantal kanalen voor de *gold road* inmiddels sterk toegenomen.

Van *green open access* spreken we als de fulltext van het artikel vrij beschikbaar is in een *repository*, een publiek toegankelijke database in beheer bij een wetenschappelijke organisatie – in ons geval is die repository Pure. Deze vorm van open access komt niet in de plaats van het publiceren in peer-reviewed wetenschappelijke tijdschriften (open access of niet), dat blijft primair. De versie van het artikel die in de repository beschikbaar is, is inhoudelijk equivalent aan de *version of record* – de versie die wordt gepubliceerd in een tijdschrift.

Rankings

De groene route wordt echter tot op heden nog maar weinig gevolgd. Dit is, vindt het College van Bestuur, een gemiste kans. Green open ac-

cess is bijna altijd toegestaan en heeft daarnaast een aantal voordelen, zoals:

- groter **bereik** van het artikel: ook niet-abonnees hebben toegang
- '**compliance**' met de eisen van nationale (NWO) en internationale (EU) onderzoekfinanciers. Pure is een *trusted repository* conform deze eisen, commerciële diensten als ResearchGate, Academia.edu en Mendeley zijn dat niet
- duurzame **archivering**: een goed gevulde repository levert een actueel en compleet fulltext overzicht van alle artikelen gelieerd aan de universiteit, ter ondersteuning van (externe en interne) onderzoekvisitaties en rankings.

Tweesporenbeleid

Een voorlopige telling leert dat in Pure op dit moment bij slechts een kleine 20% van de

peer-reviewed artikelen uit 2015 een fulltext document is aangehangen.

Het stimuleren van *green open access* bij de RUG is daarom gewenst. Dit kan met behulp van een tweesporenbeleid. Eén spoor is het beleid van de universiteit om met ingang van 1 januari a.s. aan haar wetenschappers te vragen om elk wetenschappelijk artikel te deponeren in Pure, de onderzoeksdatabase van de RUG. Dergelijk beleid wordt door een flink aantal universiteiten in binnen- en buitenland gehanteerd – onder meer door Erasmus en Delft in Nederland, door Luik en Gent in België en door Harvard in de VS. Sommige universiteiten, zoals Luik, hanteren daarbij een vrij hard *mandate to deposit*: publicaties die niet full tekst zijn opgenomen in de Luikse repository worden niet meegenomen in de beoordeling van de onderzoeker (benoeming, bevordering, toekenning van subsidie enz.).

Het tweede spoor is een hoog niveau van ondersteuning door de Universiteitsbibliotheek, met een workflow waarbij de onderzoekers en hun facultaire ondersteuners er zo min mogelijk extra werk aan hebben.

Beleid

In de afgelopen maanden is er intensief overleg geweest tussen alle betrokkenen. Dat heeft geleid tot een document waarin het bovengenoemde beleid uitgebreid beschreven wordt, alsmede de taken die de Universiteitsbibliotheek in dit proces op zich neemt.

In het beleidsdocument is vastgelegd dat bij de RUG een beleid wordt gehanteerd volgens het model van 'immediate deposit/optional access (ID/OA)':

- Elke onderzoeker die (co-)auteur is van een peer-reviewed tijdschriftartikel deponeren in Pure of haar artikel in Pure
- Het deponeren vindt zo spoedig mogelijk na de acceptatie van het artikel plaats (*immediate deposit on acceptance*)
- De versie die wordt gedeponerd is de finale auteursversie na peer review (andere aanduidingen daarvoor zijn *accepted manuscript*, *final accepted author's version*, *author's final peer-reviewed draft*, *post print*, etc.)
- Bij deponering worden basale metadata meegeleverd, voldoende om de (aansluitende) publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift te kunnen identificeren

- In Pure worden vervolgens de regels (met name embargotermijnen) toegepast die de uitgever hanteert voor het in open access publiceren van de gearchiveerde artikelversies (*optional –and controlled– access*).

Workflow

De UB is er als Pure-beheerder bij gebaat dat onderzoekers (en hun facultaire ondersteuners) zo min mogelijk werk hebben aan de deponering van hun artikelen in Pure, en geen extra werk aan de totstandbrenging van green open access. Daarom is een workflow bedacht die inhoudt dat de onderzoeker maar op één moment –*immediately on acceptance*– een fulltext plus enkele gegevens aanlevert aan Pure. Aan de UB is het vervolgens om de aangeleverde basale metadata te verifiëren, de door de onderzoeker geleverde finale auteursversie te archiveren en via Pure in green open access beschikbaar te maken *als en zodra* dat is toegestaan (maar niet eerder dan dat het artikel in het tijdschrift is verschenen).

De versie die uiteindelijk in het tijdschrift wordt gepubliceerd, wordt gedownload, gearchiveerd en ook via Pure in green open access beschikbaar gesteld zodra dat is toegestaan.

Aan de hand van deze uitgeversversie vult de UB de metadata aan en brengt een link aan van de repository-versie naar de versie op de site van het tijdschrift.

Geen verplichting

Deze workflow brengt natuurlijk voor de onderzoeker een zeker *commitment* met zich mee. Bij sommige andere instellingen is meer sprake van een verplichting, zoals bijv. bij de Erasmus Universiteit en het Erasmus MC. Daar dienen auteurs de finale auteursversie van hun artikelen binnen zes maanden na acceptatie door de uitgever aan te leveren in de institutionele repository. Het voorbeeld van de Universiteit de Liège is al genoemd. Vooralsnog is men dit bij de RUG niet van plan. Het zal even duren voor de wetenschappers aan de RUG gewend zijn aan de nieuwe situatie; overtuiging en ondersteuning zullen in deze naar verwachting effectiever zijn dan dwang.

Het voorgestelde beleid voor deponering en green open access wordt door het College als succesvol beschouwd als tweederde van alle

RUG-publicaties uit 2017 uiterlijk eind 2018 is gedeponerd in Pure. Als dat streefdoel niet gehaald wordt, kan altijd nog worden nagedacht over aanvullende maatregelen om de resterende onderzoekers over de streep te trekken.

Communicatie

Het is natuurlijk van groot belang dat alle onderzoekers voldoende worden ingelicht over het streven van het College van Bestuur naar green open access. De Universiteitsbibliotheek heeft alle vormen van open access beschreven op de portal

• www.rug.nl/openaccess

Hier vindt u ook informatie over financiering, open data en de regelmatig verschijnende open access nieuwsbrief.

Tot slot is door de UB een aparte (Engelstalige) portal ingericht met antwoorden op veel gestelde vragen:

• www.rug.nl/gogreen

Hier staan inzichten, achtergronden, links en tips & trucs op een rijtje. Onder de kopjes *be read*, *be cited*, *be fair*, *be transparent* en *be open* zijn de voordelen van green open access voor onderzoekers genoemd.

- Voor meer informatie of voor vragen:

openaccess@rug.nl

